

Rumslig ojämlikhet och offentliga ytor i ett område med socioekonomiska utmaningar

Författare: Lucas Ingner

Handledare: Ilia Farahani

SGEL36: Kandidatuppsats i Samhällsplanering

Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi

Lunds universitet

Figur 1: Lekplats i MKBs område på Kroksbäck. Bildkälla: Lucas Ingner

Abstract

This is a study that aims to study the impact of socio-economic structures on spatial inequality with a focus on public spaces in particular. The study takes place in two of Kroksbäck's apartment buildings, MKB's area and HSB's area, where MKB constitutes the central part of the study.

The three research questions of the paper are: How do control and conflicts of interest manifest themselves around public spaces in Kroksbäck? How can spatial inequalities be identified on the basis of public spaces in Kroksbäck and what connections are there between spatial inequalities and socio-economic structures? To what extent and in what ways do planning actors take the socio-economic structures of Kroksbäck into account when planning the area in general and public spaces in particular?

The empirical data collected through interviews, document analysis and observations. It has been interpreted based on a theoretical framework, which in turn is based on research by Henri Lefebvre and Susan Fainstein, among others. Where public spaces based on control, conflict and accessibility have been central topics together with spatial inequality and the impact of socio-economic structures on public spaces and planning.

The analysis has been structured under the three main categories of Control and Conflict, Accessibility and the Impact of Socioeconomic Structures on Spatial Inequality, a structure that is consistent throughout the project.

The results of the thesis clarify, among other things, a credible causal relationship between Kroksbäck's socio-economic structures and factors linked to public spaces and the spatial inequality in the area. And that there are conflicts of interest in public spaces that risk greatly decimating the public aspects.

Keywords: Public Space, Spatial inequality, Planning Equity, Socioeconomic structures, Control.

Sammanfattning

Detta är en studie som syftar till att studera hur socioekonomiska strukturer påverkar rumslig ojämlikhet inom offentliga ytor. Detta studeras i sin tur utifrån tre frågeställningar som lyder: Hur manifesterar sig kontroll och intressekonflikter kring offentliga rum i stadsdelen Kroksbäck i Malmö? Hur kan rumsliga ojämlikheter identifieras utifrån de offentliga rummen i Kroksbäck och vilka kopplingar finns det mellan rumsliga ojämlikheter och socioekonomiska strukturer? I vilken utsträckning och på vilka sätt tar planeringsaktörer hänsyn till de socioekonomiska strukturerna i Kroksbäck när de planerar området i allmänhet och de offentliga rummen i synnerhet?

Fallstudien har lokaliserats till två flerbostadsområden i Kroksbäck i västra Malmö. Ett av områdena består av bostadsrätter med HSB som förvaltare och det andra som också är mest centralt i fallstudien består av hyresrätter som ägs och förvaltas av MKB.

Den empiriska datan har samlats in genom intervjuer, dokumentanalys och observationer och analyserats utifrån ett antal förbestämda koder. Datan har i sin tur tolkats utifrån ett teoretiskt ramverk, som i sin tur bygger på forskning av bland andra Henri Lefebvre och Susan Fainstein. Där offentliga rum baserade på kontroll, konflikt och tillgänglighet har varit centrala ämnen tillsammans med rumslig ojämlikhet och socioekonomiska strukturers påverkan på offentliga rum och planering.

Analysen har strukturerats under de tre huvudkategorierna kontroll och konflikt, tillgänglighet och socioekonomiska strukturers inverkan på rumslig ojämlikhet, en struktur som är konsekvent genom hela projektet.

Projektets slutsatser har tydliggjort ett starkt samband mellan Kroksbäckens rumsliga ojämlikhet och de socioekonomiska strukturerna som råder. Dessutom har studien klarlagt ett antal kontrollkonflikter över offentliga ytor i MKB området som bland annat baserat på trygghetsskapande åtgärder såsom kameraövervakning riskerar att utmana frihets aspekten som är central inom offentliga ytor. Malmö stads och andra centrala planering och förvaltnings aktörer bedöms ha misslyckats med att fullt ut anamma en rättvis strategi och på så vis utmana områdets dominanta konstanter det vill säga djupt rotade socioekonomiska strukturer.

1. Introduktion.....	7
-----------------------------	----------

1.1 Syfte.....	8
1.2 Frågeställning.....	8
1.3 Avgränsning.....	8
2. Bakgrund.....	10
2.1 Historisk introduktion.....	10
2.2 Rusmliga situationen idag.....	12
2.3 Socioekonomiska förutsättningar.....	12
3. Teori.....	14
3.1 Litteraturöversikt.....	14
3.1.1 Offentliga ytor.....	14
3.1.1.1 Offentliga ytor och Henri Lefebvre.....	14
3.1.1.2 Offentliga ytor och Planering.....	15
3.1.1.3 Offentliga ytor och Makt.....	16
3.1.2 Rumsliga ojämlikheter.....	16
3.1.2.1 Historisk syn på Rumsliga ojämlikheter.....	17
3.1.2.2 Rumsliga ojämlikheter och Planering.....	18
3.1.2.3 Rumsliga ojämlikheter, Skala och Distribuering.....	19
3.2 Teoretiskt Ramverk.....	20
4. Metodologi.....	23
4.1 Dokumentanalys.....	23
4.2 Observationer.....	25
4.3 Intervjuer.....	26
4.4 Diskussion.....	28
5. Resultat.....	28
5.1 Kontroll och Konflikter.....	29
5.1.1 Malmö Stads ansvars beskrivning.....	29
5.1.2 Flammans roll.....	29
5.1.3 Kriminalitet och ottrygghet som kontrollverktyg.....	30
5.1.4 Boendes kontroll.....	31
5.2 Tillgänglighet.....	31
5.2.1 Barriärer och gränsskillnader mellan Privat och Offentligt.....	32
5.2.2 Tillgänglighet till offentliga ytor och offentliga ytors funktioner.....	33
5.3 Socioekonomiska strukturer och rumslig ojämlikhet.....	35
5.3.1 Offentliga ytors påverkan och representation av Socioekonomiska Strukturer.....	35
5.3.2 Arbete för att bryta Socioekonomiska strukturer inom planering och förvaltning.....	36
6. Analys.....	37
6.1 Kontroll och Konflikter.....	37
6.2 Tillgänglighet.....	38
6.3 Socioekonomiska strukturers påverkan på rumslig ojämlikhet.....	39
7. Slutsatser.....	41
8. Bilagor.....	44
8.1 Observationer.....	44
8.2 Intervjuer.....	44
8.3 Dokumentanalys.....	44

1. Introduktion

Under en lång tidsperiod har samhällsklyftor, segregation och socioekonomiska utmaningar varit återkommande ämnen inom såväl media, politik och forskning i Sverige och många olika länder. Inom diskussionerna har många områden kommit att få centrala roller, i dessa fall handlar det ofta om miljonprogramsområden från mitten av 1900-talet i närhet till större städer (Göteborgs Posten, 2022). Diskussionerna kring de här områdena centreras i de allra flesta fallen kring frågor om socioekonomiska utmaningar, kriminalitet, segregation och integration (Fell, Rydenstam et al. 2021).

Den mediala beskrivningen och allmänna diskussionen kring socioekonomiskt utsatta områden har i många fall cirkulerat kring ickerumsliga företeelser. Rumsliga förutsättningar har ofta hamnat i skuggan bakom andra rubriker och angreppssätt (Fell, Rydenstam et al. 2021). Samtidigt finns det undersökningar som visar att utformningen av människors närmiljö har en stor påverkan på viktiga sociala områden såsom trygghet och gemenskap. Studier visar att planering och tillgång till naturliga mötesplatser är viktigt för att främja den sociala gemenskapen i ett område men också för att skapa strukturer som stärker socioekonomiskt utsatta eller andra typer av marginaliserade samhällsgrupper (Boverket, 2022).

Detta arbete ska studera relationen mellan ett områdes socioekonomiska förutsättningar och offentliga platser utifrån bland annat frågor om tillgänglighet, kontroll och konflikter. Studien görs i Kroksbäck, ett område i Sydvästra Malmö som med jämna mellanrum har varit en del av diskussionerna som beskrivs ovan.

Att studera relationen mellan socioekonomiska faktorer och det offentliga rummet är väsentligt utifrån ett samhällsplaneringsperspektiv. Då det inte bara ger en djupare förståelse kring situationerna i områden som med stundtals något breda penseldrag beskrivs utifrån sina socioekonomiska utmaningar, det kan förhoppningsvis också klarlägga faktorer inom planering och skötsel av offentliga ytor som påverkar och påverkas av socioekonomiska faktorer.

1.1 Syfte

Uppsatsens syfte är att studera hur socioekonomiska strukturer påverkar rumslig ojämlikhet inom offentliga ytor.

1.2 Frågeställning

Hur yttrar sig kontroll och intressekonflikter inom offentliga ytor i Kroksbäck?

Hur kan man identifiera rumsliga ojämlikheter utifrån offentliga ytor inom Kroksbäck och vilka samband finns det mellan rumsliga ojämlikheter och socioekonomiska strukturer?

I vilken utsträckning och på vilka sätt tar planeringsaktörer Kroksbäcks socioekonomiska strukturer i beaktande inom planering av området i stort och offentliga ytor i synnerhet?

1.3 Avgränsning

Studien har avgränsats geografiskt till att huvudsakligen studera MKB Fastighets AB området på Kroksbäck med vissa inslag av HSB området när det kommer till projektets komparativa delar, men MKB området utgör huvudområdet för den empiriska undersökningen. Vidare har de rumsliga aspekterna av studien avgränsats till att studera offentliga ytor samt områdets yttre barriärer.

När det kommer till att mäta socioekonomiska förutsättningar och utmaningar i detta projekt. Har jag valt att utgå ifrån statistik från Boverket som presenteras i Bakgrundskapitlet. Statistiken som utgår ifrån parametrar inom ekonomi, utbildning och sysselsättning kompletteras med polisens kategorisering och definition av utsatta områden. Men även trygghetsaspekter kopplat till kriminella aktiviteter till exempel som indirekt hänger ihop med socioekonomiska strukturer.

Studien kommer genomgående under resultatet och analysen struktureras under tre huvudkategorier, *Kontroll och Konflikter*, *Tillgänglighet* och *Socioekonomiska strukturers påverkan på rumslig ojämlikhet*. Huvudkategorierna introduceras och diskuteras utifrån tidigare forskning i Teorikapitlet.

2. Bakgrund

Här ges en historisk introduktion till Kroksbäck i stort och i synnerhet till de två huvudsakliga områdena med flerbostadshus. Bakgrunden kommer också ge en kort introduktion till dagens Kroksbäck med huvudsakligt fokus på områdets rumsliga förutsättningar samt områdets socioekonomiska förutsättningar.

2.1 Historisk introduktion

Kroksbäck byggdes som del av den tidiga miljonprogramsvåge. Planer för bebyggelsen av områdets flerbostadshus presenterades 1962 och realiserades under senare del av 1960-talet (Bebyggelseregistret, n.d.). Dagens Kroksbäck är egentligen bara en del av ett från början större planerat område, där en felkalkylering av Malmös expansion ledde till att projektet i sin helhet inte genomfördes (ibid.), där minskning på närmare 2000 invånare i området mellan tidigt 1970-tal och sent 1990-tal visar utgör en tydlig symbol för miss kalkyleringen (ibid.). Området stadsplanerades 1965 och bebyggelse av två, tre och åttavåningshus projekterades för. Aktörerna som fick i uppdrag att uppföra flerbostadshusen var MKB som idag innehar två tredjedelar av flerbostadshusen och HSB som innehar en tredjedel. I det ursprungliga planförslaget från 1962 skulle det i direkt anslutning till Kroksbäck finnas ett större centrum med såväl kommersiella tjänster och service som offentliga service verksamheter. Detta realiserades däremot inte vid uppförandet av flerbostadshusen (ibid).

2.2 Rumsliga situationen idag

Idag består Kroksbäck av 1300 lägenheter som fördelas mellan MKB och HSB på samma vis som beskrivs ovan (Bebyggelseregistret). Flerbostadshusen är utplacerade i en kvadrat där norra delen är HSBs bostadsrätter och södra delen MKBs hyresrätter. Kvadraten med flerbostadshus omges av två nedsänkta gator i form av Hyllievångsvägen och Rudbecksgatan samt några småhuskvarter norr om lägenheterna som också tillhör Kroksbäck. De nedsänkta gatorna som omgärdar flerbostadshusen innebär ett begränsat flöde av människor där gångbroar över vägarna måste användas för att ta sig in i området.

Inom såväl MKB området som HSB området finns det grönytor, lekplatser och andra typer av offentliga mötesplatser. Samtidigt som det också på andra sidan av Hyllievångsparken finns en

större park vid namn Kroksbäcksparken. När det kommer till offentliga tjänster och kommersiella verksamheter finns det inom flerbostadsområdena en offentlig vårdcentral, en mindre livsmedelsbutik och en fritidsgård. Dessutom finns Hyllie med varuhuset Emporia och diverse andra tjänster att tillgå med buss bara några få minuter från busshållplatser i anslutning till flerbostadsområdena.

2.3 Socioekonomiska förutsättningar

Boverket har tagit fram statistik där regionala områden i Sverige kategoriseras utifrån sina socioekonomiska utmaningar. Datan baseras i sin tur på ett socioekonomiskt index som SCB tagit fram och som tar hänsyn till följande variabler, andel personer med låg ekonomisk standard, andel personer med förgymnasial utbildning och andel personer som haft ekonomiskt bistånd i mer än 10 månader eller varit sysslolösa i mer än 6 månader (Boverket, 2021). Utifrån den här statistiken så hamnar MKB området i Kroksbäck i kategori 1 och anses ha stora socioekonomiska utmaningar samtidigt som övriga Kroksbäck inklusive HSB området hamnar i kategori 4 och anses ha goda socioekonomiska förutsättningar (ibid.).

Tittar man på något mer detaljerad statistik från Boverket som kan komplettera och bidra till fler nyanser kring områdets socioekonomiska förutsättningar, kan man till exempel se att medianen för disponibel inkomst per hushåll eller konsumtionsenhet ligger på 139 000 kr i MKB området och 212 000 kr i HSB området (Boverket, 2021). Andel arbetslösa i mer än 6 månader är 10% i MKB området och 4% i HSB området vilket är identiskt med siffran för hela Malmö (Ibid.). Tittar man på variabeln för utbildningsnivå och specifikt andelen med 2 år eller längre eftergymnasial utbildning vid högskola eller universitet, så är det 7% av befolkningen i Kroksbäck som har den här utbildningsnivån medan i HSB området har 23% den berörda utbildningsnivån (ibid.). Som sagt är de här tre typerna av variabler några som SCB och Boverket menar utgör viktiga indikatorer för vilka socioekonomiska utmaningar och förutsättningar som ett område besitter (ibid.).

Andra indikatorer på den socioekonomiska situationen i Kroksbäck kan hämtas från polisens kategorisering av områden, där polisens lista från december 2023 kategoriserar Kroksbäck som ett riskområde (SVT, 2023). Ett riskområde uppfyller enligt polisen alla krav för att vara ett utsatt område, med kriterier såsom att kriminella har en inverkan på samhället utifrån områdets sociala sammanhang (Polisen, 2023). Vilket till exempel kan påvisas genom att narkotikahandel och

andra brottsliga handlingar sker öppet på offentliga ytor, polisen menar i sin tur att detta skapar känslor av otrygghet samt utanförskap från resterande delar av samhället (ibid.). Polisen menar alltså att Kroksbäck når upp till den här klassificeringen och att man riskerar att bli ett särskilt utsatt område. En klassificering som i grund och botten kan kopplas till en allmän ovilja att samarbeta i rättsliga processer eller med andra myndigheter vilket i sin tur till exempel kan härledas till hot och förtryck från kriminella men även till misstro gentemot myndigheter såsom polisen (ibid.). Andra kriterier som kan återfinnas i särskilt utsatta områden är till exempel parallella samhällsstrukturer och ett stort antal kriminellt aktiva inom området (ibid.).

3. Teori

I detta kapitel kommer en litteraturöversikt med fokus på offentliga ytor och rumslig ojämlikhet presenteras. Därefter kommer även uppsatsens teoretiska ramverk presenteras, vilket är baserat på information från litteraturöversikten.

3.1 Litteraturöversikt

Litteraturöversikten kommer som tidigare nämnt cirkulera kring tidigare forskning kring offentliga ytor och rumslig ojämlikhet. Båda delarna tar avstamp i äldre forskning för att sedan röra sig framåt i tiden och för att belysa olika forsknings nyanser inom områdena.

3.1.1 Offentliga ytor

Offentliga ytor delen av litteraturöversikten tar avstamp i Henri Lefebvres syn på offentliga ytor. Därefter följer forskare som tar avstamp i Henri Lefebvres arbete men även forskare med andra infallsvinklar och förståelser för offentliga ytor. Området diskuteras bland annat utifrån makt, planering och konflikter.

3.1.1.1 Offentliga ytor och Henri Lefebvre

Lefebvre (1968) ger sin syn på städer och offentliga ytor i synnerhet.

“ In the urban context, struggles between fractions, groups and classes strengthen the feeling of belonging. Political confrontations between the ‘minuto popolo’ the ‘popolo grosso’, the aristocracy and the oligarchy, have the city as their battle ground” (Lefebvre, 1968. Paragraf: Industrialization and Urbanization)

Lefebvre ger offentliga ytor en speglade roll där konflikter och utbyten mellan samhällets aktörer återspeglas. Detta stärker i sin tur den offentliga platsens innebörd när det kommer till politik och makt på inom det geografiska rummet (Lefebvre, 1968).

Di Masso (2012), menar på att offentliga platser inom Lefebvres forskning på samma gång som de lever av socioekonomiska konflikter samtidigt också utsätts för existentiella hot från konflikterna. Där aktörer som konkurrerar om makten över platserna hotar att förstöra det fria

och offentliga som offentliga ytor enligt Lefebvre anses behöva (Di Masso, 2012). En av de största konflikterna som Lefebvre studerar är den mellan offentliga platser och den utvecklade kapitalismen vilken Lefebvre hävdar har kontroll över offentliga ytor på ett lokalt och globalt plan (Soja, 1980). Di Masso menar på att säkerhetsåtgärder och privatisering är några av de konfliktytorna som både stärker platserna som offentliga men som samtidigt riskerar att utplåna dem. Ytterligare en aspekt som enligt Di Masso hotar de offentliga platsernas existens och som skapar konflikter, är det relativt vanliga synsättet att offentliga platser ska tjäna allmännyttan (Di Masso, 2012). Något som i sin tur leder till konflikter kring vad som är allmännyttan samt vilka som ska prioriteras vid utformning samt användning av offentliga ytor (ibid.).

3.1.1.2 Offentliga ytor och Planering

En stor del av forskningen kring offentliga ytor under det sena 1900-talet fram till idag tenderar att betrakta offentliga ytor som hotat. Killian (1997) hänvisar bland annat till Jane Jacobs tidiga 1960-tals forskning, där hon menade på att offentliga ytor hotades av en slapphet från politiker och planerare där aktörer likt dessa ofta präglas av en “if you build it, they will come” (Killian, 1997. S.116) mentalitet där betydelsen av offentliga ytor tenderar att negligeras. Något som i sin tur sammankopplas till resonemanget kring att informell social kontakt mellan människor har gått förlorad. Bland annat till följd av etablerandet av ett konsensus tänk där alltför stort fokus hamnar på allmännytta och bred gemenskap, snarare än intimitet och småskaliga möten som enligt Killian också måste prioriteras (ibid.).

Qi et al. (2024), studerar relationen mellan social samhörighet, en faktor som enligt författarna länge ansetts vara åtråvärd utifrån ett samhällsperspektiv och offentliga platser. De lyfter fram ett antal viktiga aspekter som offentliga platser bör besitta utifrån ett socialt samhörighets perspektiv (Qi et al, 2024). Fysiska aspekter som lyfts fram är till exempel tillgänglighet, en aspekt som är extra signifikant för utsatta grupper såväl fysiskt utsatta som socioekonomiskt utsatta till exempel. Några mer storskaliga fysiska aspekter som författarna beskriver som centrala är till exempel blandad markanvändning (ibid.). Blandad markanvändning kan stärka offentliga platserns användnings mångfald där olika aktiviteter och verksamheter ska locka människor med olika behov och intressen. En storskalig fysisk aspekt som också spelar en central roll är integration mellan offentliga och privata ytor. Den här typen av integration beskrivs som ett viktigt steg i att främja social samhörighet genom skapandet av ytor för sociala möten (ibid.).

3.1.1.3 Offentliga ytor och Makt

Precis som bland annat Lefebvre diskuterar ser många forskare på offentliga platser som viktiga konfliktytor i samhället. Lefebvres fokus ligger på konflikter utifrån ett makroperspektiv, vilket den avancerade kapitalismens rumsliga konflikter exemplifierar. Den typen av konflikter kan upplevas som abstrakta men i många fall finns det tydligare konflikter inom offentliga ytor som är enklare att upptäcka än Lefebvres konflikter men som också representerar Lefebvres konflikter. Francis (1989), menar på att konflikterna i grunden handlar om kontroll över rummet och att det är många aktörer som ofta är involverade i konflikterna. Francis listar fem typer av aktörer som är delaktiga i konflikterna, användare, icke användare, privata ägare eller rumsligt ansvariga, offentliga aktörer samt planerare (Francis, 1989). Han menar att varje grupp har sina egna intressen och tillvägagångssätt för att skapa känslor av kontroll. Francis menar på att användare och icke användare är grupperna som generellt sett har haft minst formell kontroll och inflytande (ibid.). Samtidigt som han å andra sidan också pekar på att de här grupperna har mycket kontroll, när det delvis handlar om att forma platserna fysiskt samt forandet av en utomstående bild över en plats. Francis poängterar att det är de offentliga aktörerna tillsammans med privata ägare som har den största formella kontrollen över offentliga platser, men att kontrollen i många fall också är skör (ibid.). Skörheten kan bland annat härledas till konflikter mellan till exempel olika offentliga aktörer (ibid.).

Nemeth (2012), har också studerat offentliga ytor utifrån ett kontrollperspektiv. Han menar på att det finns tre stycken huvudsakliga verktyg som huvudsakligen används av större aktörer för att etablera kontroll över en offentlig plats, fysiska, juridiska samt kulturella verktyg (Nemeth, 2012). Nemeth menar på att privatiseringar och Securitization processer riskerar att allvarligt skada den frihet och andra viktiga egenskaper som offentliga ytor tillgodoser (ibid.). Samtidigt lyfter han också fram att upplevelser och behovet av egenskaper hos offentliga ytor i grunden är subjektivt och på så sätt kan man inte utan förbehåll påstå att till exempel semi privatiserade offentliga platser såsom vissa grönområden eller köpcentrum inte fyller goda behov för somliga (ibid.).

3.1.2 Rumsliga ojämlikheter

Här presenteras forskning kring rumsliga ojämlikheter utifrån såväl ett historiskt perspektiv samt från ett planeringsperspektiv där äldre och nyare resonemang lyfts fram.

3.1.2.1 Historisk syn på Rumsliga ojämlikheter

Historiskt sett har det funnits variationer i vad rumslig ojämlikhet och jämlikhet egentligen innebär och vilka variabler som bör vara i fokus vid studier. En av de största skolorna är den marxistiska som David Harvey kom att bli en viktig del av. Harvey (1973) lägger stor vikt vid att studera processer som leder fram till rumsliga ojämlikheter. Han menar att det kapitalistiska produktionssystemet gynnar somliga platser medan andra missgynnas. Alltså innebär ett marknadsstyrt samhälle en ojämlik rumslig utveckling (Harvey, 1973).

Kritiska geografer har byggt vidare på Harveys forskning och i många fall valt att fokusera på ojämlikheter inom urbana kontexter. Dikec (2001), är en av de här och han menar bland annat att rumsliga ojämlikheter är beroende av starka samhällsstrukturer som har förmågan att producera rumsliga ojämlikheter med rummet som huvudsakligt verktyg. Dikec menar på att detta ställer krav på en potentiell studie, där ett erkännande av rumsliga och sociala processer som sammanhängande bland annat är avgörande (Dikec, 2001).

“Recognition of the interrelatedness of injustice and spatiality as producing, reproducing, and sustaining each other through a mediation of larger permanences that give rise to both of them”
(Dikec, 2001. s. 1793)

Alltså ser Dikec på skapandet av rumsliga ojämlikheter som dynamiska processer, där bland annat ekonomiska och sociala strukturer samt bakomliggande faktorer spelar en avgörande roll, för att för det första illustrera ojämlikheterna och för det andra för att förstå varför de uppstått. Dikec benämner djupt rotade strukturer som skapar rumsliga ojämlikheter som dominanta permanenta (Dikec, 2001). Han menar att en stor del av de här djupt rotade strukturerna manifesteras tydligt i den byggda miljön samt formar rumsliga faktorer men att de också går att finna icke rumsliga strukturer i såväl sociala som ekonomiska delar av samhället (ibid.).

Dikec använder sig av den franska urbana kontexten för att exemplifiera där han genom att till exempel bygga vidare på Lefebvres Right to the city teori demonstrerar hur sociala policier och strukturer präglar rumslig utveckling i Frankrike. En process där sociala urbana policier inleddes med målet att reducera utanförskap och rusta upp stora slitna bostadsområden (Dikec, 2001). Detta kan ses som ett politiskt erkännande av Dikecs syn på rumsliga ojämlikheter samtidigt som han också lyfter fram att de policier som antagits framförallt har riktats mot strukturer som

manifesteras rumsligt, alltså inte mot de dominanta permanenta som återfinns utanför rumsliga företeelser (ibid.). Dessutom hävdar Dikec att de franska politikerna ville behålla vissa delar av rumslig ojämlikhet och att man likställde detta vid främjandet av social harmoni. Men det huvudsakliga problemet och de frågor som Dikec ser som centrala när det kommer till att studera rumsliga ojämlikheter, är huruvida rumsligt representerade ojämlikheter skapas av rumsliga processer såväl självständigt som i samspel med icke rumsliga processer (ibid.). Alltså enligt Dikecs resonemang är det samspelet mellan rumsliga och icke rumsliga processer som bör inneha en central roll vid studier av rumsliga ojämlikheter (ibid.).

3.1.2.2 Rumsliga ojämlikheter och Planering

Uwayezu och de Vries (2018), studerar vilket inflytande fysisk planering kan ha på rumsliga ojämlikheter. De diskuterar bland annat hur man kan använda sig av riktade insatser mot områden med invånare med socioekonomiska utmaningar med hjälp av så kallade Urban regeneration insatser (Uwayezu och de Vries, 2018). De här insatserna riktar sig mot äldre och slitna områden här spelar fysiska insatser en stor roll, men liksom Dikecs resonemang så inkluderas även icke rumsliga verktyg såsom socialt och ekonomiskt riktade åtgärder (ibid.).

Marcuse (2009), har studerat rumslig jämlikhet och ojämlikhet utifrån ett planeringsperspektiv. Han menar att planeringen måste gå längre än det rumsliga och ta sig an sociala strukturer för att kunna påverka den byggda miljön på djupet. Marcuse hävdar dessutom att det inte bara är rumsliga ojämlikheter som grundar sig i sociala ojämlikheter utan att det också är så att sociala ojämlikheter alltid innehåller rumsliga aspekter (Marcuse, 2009). Han diskuterar Harlem i New York som ett exempel på ett område där rumslig och icke rumslig ojämlikhet har formats under så pass lång tid att rumsliga planeringsåtgärder inte längre är tillräckliga. I sådana fall är det nödvändigt att traditionell fysisk planering kompletteras med icke rumsliga planeringsverktyg, för att minska såväl social som rumslig ojämlikhet (ibid.).

Vidare när det kommer till planering för rumslig och social jämställdhet har Fainstein (2009), bland annat utifrån sin väletablerade teori, The Just City också tagit fram ett antal riktlinjer. Fainstein listar tre nyckelfaktorer till planering för vad hon kallar Urban rättvisa, materiell jämlikhet med fokus på den byggda miljön, mångfald och demokrati (Fainstein, 2009). Hon problematiserar själv de här riktlinjerna utifrån att de i många fall ställs mot varandra. Men även på grund av att det finns argument för att till exempel fullständig jämlikhet inte är det bästa utifrån ett planeringsperspektiv, då man snarare kan argumentera för att somliga byggda miljöer

eller individer kräver större resurser för att i sin tur kunna närma sig slutgiltig rumslig jämlikhet (ibid.).

“Mega-projects should be subject to heightened scrutiny, be required to provide direct benefits to low income people in the form of employment provisions, public amenities, and a living wage, and, if public subsidy is involved, should include public participation in the profits” (Fainstein, 2009. s. 10)

Fainstein har studerat planering i New York, utifrån hennes riktlinjer lyfter hon fram hur man framgångsrikt arbetat med rumslig jämställdhet genom att använda sig av equity präglade metoder där man genomför storskaliga investeringar i utvalda områden. Satsningar på upprustning och nybyggnationer av offentliga ytor såsom parker tillsammans med utbyggnaden av kollektivtrafik är bara några exempel på de öronmärkta projekten som genomfördes med fokus på inkludering och förbättring av den rumsliga miljön i områden med socioekonomiska utmaningar (Fainstein, 2009). Fainstein drar slutsatser att alla storskaliga planeringsprojekt ska innehålla särskilt riktade insatser för att främja socioekonomiskt utsatta grupper såväl rent rumsligt bland annat med fokus på offentliga ytor men även socioekonomiskt genom till exempel priseffektiva bostäder och skapandet av arbetstillfällen. Hon lyfter explicit fram jämställd tillgång till offentliga ytor med varierande design och aktivitetsmöjligheter som en nyckelfaktor inom planering för rumslig jämlikhet (ibid.).

3.1.2.3 Rumsliga ojämlikheter, Skala och Distribuering

Yok Tan och Samsudin (2016), menar att rumsliga skalor samt distribuerings mönster av offentliga platser är ett bra sätt att studera rumslig rättvisa och rumslig jämställdhet inom specifika geografiska kontexter. Författarna har studerat distribuering och individens närhet till offentliga platser i form av urbana parker utifrån bland annat socioekonomiska variationer (Yok Tan och Samsudin, 2016). När det kommer till skalor hävdar Yok Tan och Samsudin att studier likte deras kan ge missvisande resultat med en alltför stor skala och att småskaliga studier inom enskilda områden speglar i många fall rumslig jämlikhet och ojämlikhet på ett mer ackurat vis(ibid.). Detta motiveras av att människor generellt använder sig av lokala parker och offentliga ytor snarare än andra offentliga ytor på till exempel en regional skala (ibid.).

Yok Tan och Samsudin genomförde sin studie av korrelationen mellan socioekonomiska förutsättningar och tillgång till offentliga grönområden i Singapore. Även om de menar på att

många studier från helt andra geografiska kontexter visar liknande negativa korrelationer så kan det inte ses som allmän sanning utan det finns geografiska skillnader som skapar behov för lokalt baserade studier (ibid.).

Yi Jian et al. (2020), bygger vidare på föregående studieområde och studerar ojämn distribuering av offentliga ytor, samtidigt som man tar det hela ett steg längre och studerar rumslig ojämlikhet utifrån sociala dimensioner som är viktiga att identifiera för att kunna förstå och adressera rumslig ojämlikhet. Yi Jian et al., lyfter fram noggrann planering av offentliga ytor som centralt när det kommer till att minska rumslig ojämlikhet och för att främja rumslig rättvisa (Yi Jian et al., 2020). Författarna lyfter fram ett antal centrala fokusområden för att lyckas med detta, ett av dessa fokusområden är social inkludering (ibid.). Social inkludering innehåller ett antal rumsliga aspekter där offentliga platser utgör en viktig katalysator, inte minst för socioekonomiskt utsatta grupper. De här rumsliga aspekterna är återigen till exempel huruvida offentliga platser är jämnt distribuerade men även huruvida människor med socioekonomiska variationer kan använda offentliga platser på lika villkor (ibid.).

3.2 Teoretiskt Ramverk

Arbetets teoretiska ramverk utgörs av en analysram där offentliga platser och rumsliga ojämlikheter studeras utifrån ett antal teoretiska antaganden strukturerade under tre stycken huvudkategorier.

Den första huvudkategorin *Kontroll och konflikter på offentliga ytor*, innehåller teoretiska antaganden som bildar en förståelse för hur olika aktörer skapar sig kontroll över offentliga ytor samt rumsliga konflikters präglan platserna. Det första teoretiska antagandet är i grunden hämtat från Lefebvres forskning och stipulerar att Offentliga platser är konfliktytor, där konflikter formar och stärker platserna samtidigt som de också utgör hot mot platserna utifrån ett offentlighets perspektiv. Det andra teoretiska antagandet inom kategorin Kontroll och konflikter på offentliga ytor lyder flera aktörer med olika mängd och typ av inflytande på offentliga ytor är inblandade i kontroll konflikter och utövar kontroll med olika verktyg. Här har Francis (1988) och Nemeths (2012) forskning legat till grund. Francis som studerat vilka typer av aktörer som har inflytande över offentliga platser och särskiljer formell kontroll från mer informell där till exempel offentliga aktörer och privata ägare tilldelas formell kontroll och privata aktörer såväl grupper som individer innehar mindre formell kontroll. Nemeth presenterar de huvudsakliga

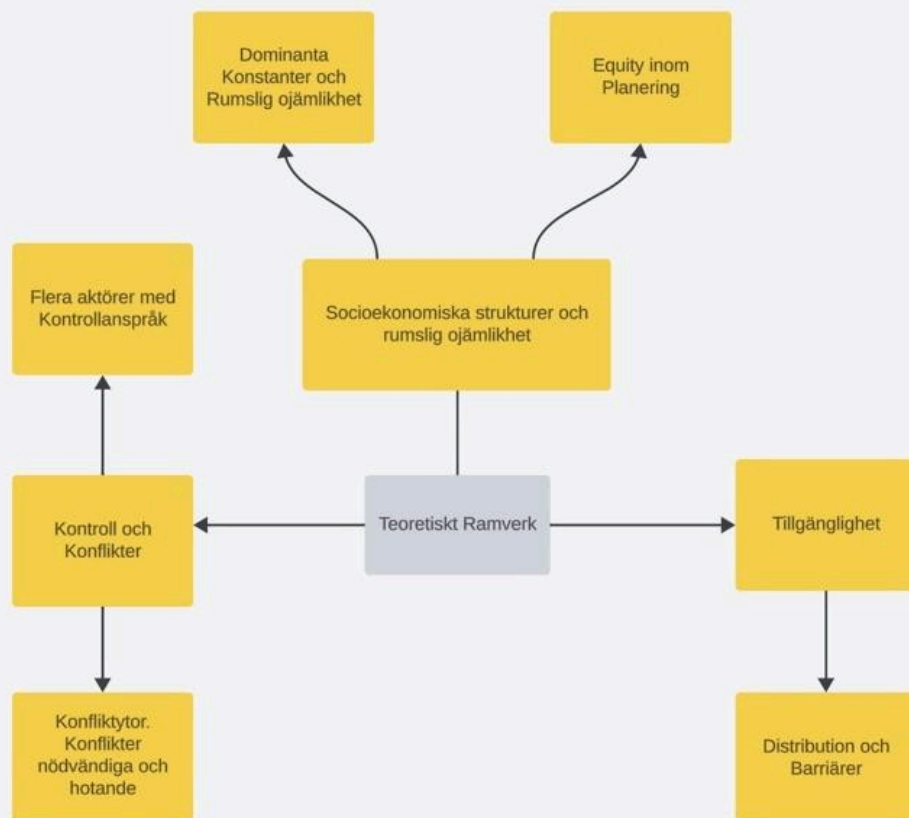

verktygen inom formell kontroll över platser, verktygen är juridiska, fysiska och kulturella. Några verktyg som fungerar på såväl fysiskt och juridiskt plan är säkerhets motiverade insatser som har blivit allt vanligare som kontrollverktyg över offentliga ytor.

Den andra huvudkategorin *Tillgänglighet och offentliga ytor*, består av ett teoretiskt antagande som ämnar att skapa en kontext för hur rumslig samt icke rumslig tillgänglighet till offentliga ytor kan förstås och arbeta med. Fysiska aspekter till exempel distribution och barriärer mellan olika offentliga platser samt mellan offentliga och privata platser spelar centrala roller för en rumsligt jämlik tillgång till offentliga ytor. Yok Tan och Samsudin (2016), Yi Jian et al. (2020) samt Qi et al. (2024), har legat till grund för detta teoretiska antagande. Yok Tan och Samsudin tillsammans med Yi Jian et al., studerar distribueringen av offentliga platser och dess inflytande på tillgänglighet. Där viktiga antaganden såsom att människors närhet till offentliga platser spelar stor roll för användning frekvensen vilket i sin tur gör att en jämn distribuering är central för att skapa rumsligt jämlik tillgång till offentliga platser. Qi et al. forskning ligger till grund för antagandet kring vikten av barriärer mellan offentliga och privata ytor. De här typerna av barriärer spelar centrala roller för att integrera de olika typerna av ytor och lägger grunden för offentliga platsers förmåga att främja sociala möten samt tillgängligheten.

Socioekonomiska faktorer och strukturers påverkan på rumslig ojämlikhet, är den tredje huvudkategorin. Huvudkategorin innehåller två stycken teoretiska antaganden. Socioekonomiska faktorer och strukturer skapar dominantanta konstanter som i sin tur har stort inflytande på rumslig ojämlikhet. Här utgör Dikec (2001) begrepp dominantanta konstanter en central byggsten som ämnar att skapa förståelse för korrelationen mellan rumsliga och socioekonomiska faktorer i forandet av rumsliga ojämlikheter, vilket i många fall manifesteras i studier av offentliga platser. Dikecs dominantanta konstanter representeras framförallt i byggda miljöer och bildar tydliga symboler för korrelationen mellan rumslig ojämlikhet och icke rumsliga faktorer. För att kunna uppnå långsiktig rumslig jämlikhet är ett equity perspektiv viktigt att använda sig av inom planering där socioekonomiska strukturer och förutsättningar tillåts större inflytande kring resursfördelning när det kommer till planering av offentliga ytor. Det här teoretiska antagandet bygger till stor del på Fainstein (2009) slutsatser kring att platser och grupper kräver olika mängder resurser och att jämlik resursfördelning inom planering inte främjar långsiktig rumslig jämlikhet. Inom equity perspektivet ska planerings aktörer ta hänsyn till socioekonomiska variationer med exempel på åtgärder såsom öronmärkta resurser och insatser på att rusta upp befintliga eller forma nya offentliga ytor. Tillsammans med forskning av Marcuse (2010) och Yi

Jian et al. (2020) bildar detta den huvudsakliga linsen för detta arbetets tolkning av rumsliga ojämlikheter och relationen mellan socioekonomiska faktorer och offentliga ytor.

Figur 4: Teoretiskt Ramverk. Källa: Lucas Ingner

4. Metodologi

Här presenteras arbetets tre empiriska metoder dokumentanalys, observationer och intervjuer. Datainsamlings processen presenteras steg för steg och metoderna diskuteras och motiveras utifrån andra forskares erfarenheter.

4.1 Dokumentanalys

Dokumentanalys är en metod som enligt Morgan (2021) ofta förbises inom kvalitativa studier där metoder såsom intervjuer ofta föredras, Morgan menar att detta till stor del beror på ett litterärt tomrum om metoden. Han hävdar att datan som man analyserar vid en kvalitativ dokumentanalys är data som likt intervjuer ger en bild av människors och institutioners åsikter och narrativ kring utvalda ämnen (Morgan, 2021). Bowen (2009) lyfter fram att datan som analyseras vid en dokumentanalys inte har behandlats av forskare vilket i sin tur gör den intressant för en forskarstudie. Samtidigt som det också ställer krav på forskaren att tolka datan och inte låta råmaterialet i sig utgöra ensam grund för en analys (Bowen, 2009).

Syftet med att genomföra dokumentanalyser för detta projekt var att få en bild av hur Kroksbäcks offentliga miljöer och socioekonomiska förutsättningar beskrivs utifrån ett planeringsperspektiv. Dessutom var syftet att se vilka planeringsverktyg som Malmö stad planerat att applicera i området inom mina fokusområden. Ytterligare ett syfte med dokumentanalysen var att få ta del av reaktioner från olika typer av aktörer på det Planprogram som utgör ena delen av dokumentanalysen samt för att bilda mig en uppfattning om allmänhetens syn på Kroksbäck och i synnerhet MBK området.

I dokumentanalysen har två dokument framtagna av Malmö Stad i november 2016 analyserats. Det första dokumentet är ett *Planprogram för Kroksbäck och Holma*, planprogrammet är tänkt att ligga till grund för en etappvis detaljplanering som omfattar många aspekter av planering såsom infrastruktur, bostadsbyggande och offentliga platser. Det andra dokumentet är *Samrådsredogörelsen för planprogrammet från 2016*. Där reaktioner och åsikter kring befintliga rumsliga och icke rumsliga faktorer samt kring förslagen inom planprogrammet diskuteras av såväl boende inom Kroksbäck, Holma och närliggande områden men även av andra aktörer såsom Region Skåne och MKB.

Dokumentanalysen gick huvudsakligen till på så sätt att jag först identifierade vilka dokument jag ville använda mig av och som sagt var ett viktigt syfte med dokumentanalysen att få förståelse för Malmö Stads perspektiv och inflytande på planeringen i Kroksbäck och därav blev deras dokument centrala. Planprogrammet från 2016 är det senaste som diskuterar Kroksbäck då några senare detaljplaner som alltså projekteras för inte finns att tillgå ännu och på grund av detta ansåg jag att dokumentet var det mest relevanta, huvudsakligen utifrån ett tidsperspektiv. Därefter började analysen av dokumentet, där jag utifrån ett deduktivt tankesätt och utifrån projektets övergripande syfte och frågeställning, tagit fram tre huvudkategorier som bildade koderna till dokumentanalysen. De 3 koderna blev *kontroll/konflikter*, *tillgänglighet* samt *socioekonomiska strukturers påverkan på rumslig ojämlikhet*. Faktumet att koderna redan på förhand antagits och att Planprogrammet avhandlar många områden utanför projektets avgränsning både geografiskt med Holma och planeringsmässigt med infrastruktur och ekologisk hållbarhet till exempel studerades inte alla delar av dokumentet. De delar som studerades färgkodades utifrån de tre koderna som presenteras ovan och klipptes ut till ett separat dokument för att skapa en tydlig överblick. Arbetsprocessen gick i huvudsakliga drag till på samma vis när det kom till dokumentanalysen av samrådesredogörelsen samma koder användes och även här kunde en del av innehållet selekteras bort, då det likt under föregående analys avhandlades en del områden som står utanför projektets avgränsning.

Bowen (2009), menar att dokumentanalys är en metod som lämpar sig väl för kvalitativa studier. Då dokumentanalysen kan ge en snabb och mångbottnad bild över det område som en fallstudie studerar till exempel (Bowen, 2009). Detta tycker jag på många sätt att min dokumentanalys banade väg för då jag fick tillgång till Malmö stads syn på området utifrån planprogrammet samt en stor mångfald av synvinklar i Samrådsredogörelsen. Samtidigt blir det tydligt om man studerar Samrådsredogörelsen att åsikter från boende i MKB området är gravt underrepresenterade om man jämför med till exempel boende i HSB området. Detta riskerar i sin tur att leda till att dokumentanalysen till viss del blir missvisande samtidigt som jag å andra sidan är medveten om att tendensen måste vägas in extra mycket när det kommer till privatpersoners åsikter i Samrådsredogörelsen. Detta på grund av att privata intressen i många fall har en stor inverkan på åsikterna som yttras i den typen av dokument.

En potentiell begränsning inom dokumentanalys generellt och även inom min dokumentanalys är selektiviteten när det kommer till att välja vilka dokument som ska analyseras. Bowen lyfter fram

detta som en begränsning inom metoden, där urvalet av dokument kan utgöra en utmaning för forskaren (Bowen, 2009). Faktumet att jag valde att förlita mig på de två utvalda dokumenten motiveras delvis utifrån ett tidsperspektiv där dokumenten är dem senaste planeringsdokumenten som finns att tillgå över området. Samtidigt kan man hävda att andra typer av dokument såsom tidningsartiklar också skulle kunna vara relevanta och bidra med andra perspektiv till den empiriska datan. Men som sagt var det huvudsakliga syftet med dokumentanalysen att få ett planeringsperspektiv till studien och därav togs beslutet att fokusera på de två utvalda dokumenten.

4.2 Observationer

Peck (1969), menar att observationer är en metod som lämpar sig väl för att ge forskaren en grundläggande förståelse kring grundläggande strukturer och andra breda företeelser kring det observerade objektet. Peck lyfter fram att varje observation process med kodningsschema och tillvägagångssätt är unik och att metod designen ska designas specifikt utifrån sin kontext (Peck, 1969). Powderham (2002), beskriver observationer som en metod där enkelhet och struktur är viktiga grundstenar. Han menar också att metoden lämpar sig väl för att samla in data kring förändringsprocesser samt rådande rumsliga förutsättningar (Powderham, 2002).

Det huvudsakliga syftet med att genomföra observationer i detta projekt var att med hjälp av mobila semistrukturerade observationer få en bild av tillgänglighet, användning och utformning av offentliga ytor inom fallstudiens geografiska ramar.

Observationerna genomfördes till fots vid två tillfällen utifrån semistrukturerade ramar där fyra koder framtoogs deduktivt för att till viss del bilda en lins till observationerna samtidigt som de hölls relativt öppna för att inte riskera att göra observationerna allt för selektiva på förhand. Koderna som användes var kontroll/konflikter, tillgänglighet, skick/kvalitet och funktioner. De två första koderna används genomgående för samtliga metoder medan de två sista enbart används för denna metod då jag anser att de inte har lika tydlig tillämpbarhet på de två övriga metoderna.

Observationerna genomfördes som sagt under två tillfällen, observation 1 vid lunchtid under en vardag och observation 2 under en tidig kväll också på en vardag. Det var soligt och relativt varmt vid båda observationstillfällena och hela MKB området täcktes under båda observationerna samt HSB områdets offentliga ytor under observation 2. Anteckningar och foton

togs med mobilen kontinuerligt under observationerna, personlig data antecknades inte och på foton undveks människor. Observationerna varade i en timme vilket kan anses vara för kort men jag anser det vara tillräckligt utifrån områdets storlek och den data som observerades. Man kan också argumentera för att fler observationer borde ha genomförts men med tanke på att de skedde under olika tider på dygnet samt eftersom att observationerna kompletteras med två ytterligare metoder så anser jag att två observationer är tillräckligt.

Observationsanteckningarna analyserades utifrån de fyra koderna som presenteras ovan och färgkodades likt föregående metod. Anteckningarna var till en början något väl anekdotiska vilket ändrades på ett antal ställen under analysen av anteckningarna.

Att observationer är ett bra metodval när det kommer till kvalitativa studier av offentliga ytor kan bland annat härledas till att forskare som Mattias Kärrholm (2005), genomfört många studier av offentliga ytor med bland annat observationer som central metod (Kärrholm, 2005). Mina observationer skiljer sig däremot något åt från Kärrholms då mina varit mer mobila. Vilket jag motiverar utifrån att ett relativt stort antal offentliga ytor har studerats under relativt kort tid, detta kan ses som en svaghet för mina observationer då potentiellt viktig data riskerar att missas. Ytterligare potentiella svagheter är att fler observationer hade kunnat genomföras samt att jag som observatör stack ut för omgivningen ibland vid fototillfällen till exempel. Samtidigt som enbart två observationer genomförts så bidrar valet av de olika tidpunkterna för observationerna till en nyansering av datan som i sin tur leder till att fler observationer inte bör ses som en absolut nödvändighet.

4.3 Intervjuer

Fontana och Frey (2000), menar på att intervjuer bidrar med för metoder unika kvaliteter där det talade ordet till skillnad från ord i textform erbjuder nyanser som ger en djupare förståelse för budskapet (Fontana och Frey, 2000). Författarna lyfter fram flexibiliteten hos intervjuer som en av metodens styrkor där den kan användas för många olika typer av studier mycket på grund av mångfalden när det kommer till intervju strategier till exempel strukturerade och semistrukturerade (ibid.). Alshenqeeeti (2014), bygger vidare på föregående resonemang och lyfter fram intervjuens förmåga att utvinna data med god mångfald, där man kan få ut såväl bakgrundsdata, åsikter samt djupare information (Alshenqeeeti, 2014).

Intervjuer har genomförts för att bidra med fördjupning till såväl dokumentanalysen som observationerna och i synnerhet för samla in data kring kontroll över offentliga ytor i området samt för att få en bild över samarbete och potentiella konflikter mellan aktörer med inflytande i området.

Initialt var tanken att genomföra tre intervjuer med representanter från Malmös stads stadsbyggnadskontor, MKB i Kroksbäck och Flamman socialt förebyggande centrum, en förening som arbetar med sociala frågor i bland annat Kroksbäck. Men enbart två stycken genomfördes med Flamman och MKB efter att Malmö Stad tackat nej med hänvisning till tid och resursbrist. Valet av intervjuobjekt motiveras av att de är inflytelserika aktörer i området som till viss del arbetar med samma frågor, det vill säga sociala frågor och kopplingen till offentliga ytor inom Kroksbäck samtidigt som de arbetar utifrån olika utgångspunkter och olika förutsättningar.

Intervjuerna som genomfördes skedde fysiskt på Flammans kontor i centrala Malmö respektive på MKBs områdeskontor i Kroksbäck. Intervjuerna var semistrukturerade med ett antal förberedda frågor samtidigt som det också fanns utrymme för följdfrågor och nya frågor som tillkom under intervjuerna. De båda intervjuobjekten bad om att tilldelas frågorna på förhand vilket kan ses som en potentiell begränsning då intervjun riskerar att bli låst men intervjuobjekten var öppna för såväl följdfrågor som andra nya frågor som föddes vid intervjutillfällena.

Intervjuerna lagrades på ett USB minne och transkriberades utan någon personlig data. Innan intervjun med representanten från Flamman delgavs muntligt samtycke som finns inspelat och innan intervjun med representanten från MKB Kroksbäck delgavs såväl muntligt som skriftligt samtycke. Ingen personlig data har samlats in men med tanke på de båda organisationernas storlek, etableringsgrad och för datans trovärdighet har jag valt att nämna organisationerna vid namn.

Datan analyserades med hjälp av de tre koderna som användes vid dokumentanalysen och som är genomgående under hela studien.

Alshenqeeeti (2014), menar att en av de viktigaste aspekterna för en forskare att beakta vid en semistrukturerad intervju är att ta rollen som lyssnare och låta intervjuobjektet ta mycket plats (Alshenqeeeti, 2014). Detta är något som jag fokuserade mycket på vid intervjutillfällena och som

bortsett från de positiva effekterna också kommer med risker där intervjuobjektet leder intervjun i oönskade riktningar, vilket undveks vid dessa intervjuer. Alshenqeeeti menar vidare att data från intervjuer bör studeras med ett extra kritiskt öga (ibid.). Inte bara på grund av risker att intervjuobjektet kan förvränga sanningen eller låta sig påverkas av partiskhet utan även på grund av mänskliga faktorer där minnet kan svikta och frågor kan tolkas felaktigt. Samtidigt menar han också att intervjuer kan bryta ned potentiell partiskhet ifall man till exempel uppnår en avslappnad intervju stämning och på så sätt ge mindre partisk data än vad officiella dokument riskerar att göra till exempel (ibid.).

4.4 Diskussion

Valet att använda mig av tre olika metoder baseras delvis på att det var en nödvändighet för att samla in den mångfald av data som detta projekt var beroende av. Dessutom är metoderna beroende av andra perspektiv och komplement för att nyansera och fördjupa den insamlade datan. Bowen menar till exempel att dokumentanalyser i huvudsak fyller syftet att bygga upp en bakgrund och är på så sätt i många fall beroende av att kompletteras med intervjuer och observationer för att få fram detaljer och öka datans tillförlitlighet (Bowen, 2009).

Valet att analysera datan utifrån nästintill identiska koder motiveras av målet att skapa en röd tråd genom arbetet. Samtidigt kan man argumentera för att koderna inte är lika tillämpbara på alla metoder och de olika typerna av data. På grund av detta antogs en viss flexibilitet när det kom till observationerna där en kod plockades bort och några nya adderades.

5. Resultat

I detta kapitel kommer den insamlade empiriska datan som ligger till grund för projektets analyser och slutsatser presenteras. Datat presenteras under tre stycken huvudkategorier, *Kontroll och Konflikter*, *Tillgänglighet* och *Socioekonomiska strukturers påverkan på rumslig ojämlikhet*.

5.1 Kontroll och Konflikter

Här presenteras de aktörer som har kontroll eller som gör kontrollanspråk på offentliga ytor i Kroksbäck. Dessutom kommer konflikter kring offentliga platser presenteras utifrån ett makroperspektiv.

5.1.1 Malmö Stads ansvarsbeskrivning

Tittar man på vilka aktörer som är drivande när det gäller framtagning och kontroll av offentliga ytor i Kroksbäck, visar dokumentanalysen av Malmö stads framtagna planprogram för Kroksbäck (2016), att framtagning och förvaltningsansvaret av offentliga ytor i området är tänkt att vila på flera aktörer. I Planprogrammet framkommer det att byggherrar såsom MKB och HSB förväntas ta stort ansvar i den fysiska planeringen samt förvaltningen av offentliga ytor (Dokumentanalys 1). Detta är något som delvis bekräftas under intervjun med representanten från MKBs förvaltning, där intervjupersonen är tydlig med att MKB själva ansvarar för planering och förvaltning av de offentliga ytorna (Intervju 2). Detta bekräftades även under Observation 1, där flertalet offentliga platser såsom en basketplan med delvis upppliten asfalt bar tydlig MKB skyltning. Under intervjun med MKB representanten framgick det att Malmö stads engagemang kring planering och bosociala frågor till exempel i Kroksbäck var förhållandevis lågt. Samtidigt som samma intervjuperson svarade enligt citatet nedan, på en fråga om hur man identifierar planeringsbehov i området.

“Sedan, att ta beslut om vilka behov som hyresgästerna har eller vilka behov som barnen har eller vilka behov som, om vi säger den ekologiska mångfalden har. Eller vilka behov som besökare har, den kompetensen finns ju inte riktigt.” (Intervju 2)

5.1.2 Flammans roll

En annan aktör som bland annat genom ett långt samarbete med MKB har haft ett visst inflytande på den sociala miljön men även på den offentliga i Kroksbäck är föreningen Flamman som sysslat med sociala frågor i över 20 år. I en intervju med en representant från deras förening framgick det att man anser att man har haft ett långt och gott samarbete med MKB. Samtidigt som man själva också har engagerat sig i områdets yttre miljö, där man bland annat arbetat med att engagera boende i området i att ta hand om den yttre miljön. Representanten från Flamman beskrev deras roll när det kommer till påverkan av den yttre miljön som en medlande roll mellan boende i området och fastighetsbolag, i detta fallet MKB (Intervju 1). Samtidigt menade MKBs representant att man själva har kapaciteten att upprätthålla kontakt med sina boende, då man anser sig ha goda kommunikationskanaler (Intervju 2).

5.1.3 Kriminalitet och otrygghet som kontrollverktyg

Även kamerabevakning på några av de offentliga platserna i området observerades under Observation 1. Ett kontrollanspråk som relativt tydligt kan kopplas till datan över hur kriminella beskrivs ha stora kontrollanspråk på offentliga ytor i området vilket framkommer i såväl dokumentanalys 1 samt dokumentanalys 2 över Samrådsredogörelsen för tidigare nämnt planprogram. Analys av plandokumentet visade på att den upplevda tryggheten i området var relativt sett låg jämfört med andra områden i Malmö, dessutom beskrivs flertalet sociala utmaningar i området där knarkhandel och andra kriminella aktiviteter såsom vårdslöshet i trafik lyfts fram.

I samrådesdokumentet diskuteras kriminellas kontroll på offentliga ytor i Kroksbäck vidare. Stadsbyggnadskontoret lyfter bland annat fram i sin kommentarer till planprogrammet hur kriminella handlingar som begås av människor i Kroksbäck, till en början sprider otrygghet i närmiljön och minskar den allmänna tillgängligheten till berörda offentliga ytor men att det i förlängningen också kan leda till konsekvenser för en större geografisk yta. Men framförallt återfinns en stor mängd kommentarer från privatpersoner som antingen bor i Kroksbäck eller i närliggande områden såsom Djupadal där Kroksbäck och i synnerhet MKBs område beskrivs som hårt belastat av kriminell aktivitet.

“Än en gång (det verkar tjugigt nu) så finns problemen inom MKB området. Det är kanske en naturlig utveckling med de stora sociala problem som finns? I planförslaget nämns att narkotikahandeln har flyttat på sig när Hyllievångsvägen byggts om. Ja, om Sörbäcksgatan byggs om kommer handeln förmodligen att fortsätta på annan plats. Det är väl ganska så naturligt om inget görs åt grundproblemen.” (Dokumentanalys 2, s.128)

I intervjuerna med MKB och Flamman framkommer det att trygghetsfrågor och arbete mot kriminella aktiviteter i området har varit relativt framgångsrikt. De olika aktörerna har använt olika verktyg, där MKB lyfter fram traditionella förvaltningsmetoder där man försöker identifiera hotspots och sedan plocka bort dem samtidigt som man arbetar med trygghetsskapande belysning till exempel (Intervju 2). Flammans metoder beskrivs som en del i en samverkan med andra aktörer såsom MKB och man har varit en viktig roll i att göra sig synlig i området och på så sätt kunnat fånga upp unga människor (Intervju 1). Även kamerabevakning är relativt utbrett i området (Observation 1).

5.1.4 Boendes kontroll

Intervjupersonen från MKB menade att de ser tydliga tecken inte minst i Kroksbäck på att kommunikationen med boende och boendes engagemang i området minskat de senaste åren. Representanten från MKB uttryckte att man som aktör har ett visst ansvar för detta och att upprättandet av ny kommunikationskanaler är en viktig del i att uppnå större engagemang och bättre kommunikation (Intervju 2). I intervjun med representanten från Flamman framgick det att de anser att boende i Kroksbäck har ett mycket litet inflytande över planering och identifiering av behov när det kommer till planering av offentliga ytor i området. Samma representant menar på att det finns exempel där unga i området och även flamman fått chans att påverka den offentliga miljön (Intervju 1).

“Sen ibland har man ju målat graffiti och gjort olika målningar på fasad och så. Där har man fått vara med. Både vi och målgruppen barn och unga har fått vara med och bidra med tankar och idéer. Till och med varit med i genomförandet av de här målningarna. Sådana grejer som är mer av det milda.” (Intervju 1)

5.2 Tillgänglighet

Här studeras Kroksbäck offentliga ytor utifrån ett tillgänglighetsperspektiv, fokus ligger bland annat på gränsdragningar mellan offentliga och privata ytor, yttre barriärer samt tillgång till grönytor och andra typer av offentliga ytor.

5.2.1 Barriärer och gränsskillnader mellan privat och offentligt

En tydlig aspekt av offentliga ytor i Kroksbäck är den återkommande otydliga skillnaden mellan privata och offentliga ytor. I Dokumentanalys 1 beskriver Malmö stad hur en besökare i Kroksbäck kan ha svårt att skilja huvudstråk från sidostråk. I samma dokument framkommer det att tydliga gränser mellan privata och offentliga ytor är något som man vill sträva efter med central motivering att det både skänker trygghet till besökare och boende i området. Observation 1 och 2 visar på exempel där tydliga gränsdragningar har genomförts till exempel i södra kanten av MKBs område där marklägenheter har fått stora och tydliga staket gentemot ett anslutande större grönområde. Observationerna visade också på mer otydliga gränsdragningar där det precis som datan i dokumentanalysen antyder är svårt att skilja mellan vilka gångstråk som är menade för boende att ta sig från och till huvudstråk och offentliga ytor. Otydligheten ökar dessutom till viss del då en del platser med bänkar och andra attribut som många offentliga mötesplatser i området innehar är placerade i direkt anslutning till entreer och gångstråk som kan enbart vara till för boende. Alltså kan det för en besökare av området vara svårt att urskilja huruvida vissa platser i området är till för privat eller offentligt bruk.

Mycket av framförallt Dokumentanalys 1 visar på att Malmö stad vill skapa offentliga ytor i Kroksbäck som inte bara ska vara tillgängliga för boende i området utan även för människor från andra delar av staden.

“För att stärka de ingrepp som ska bidra till en mindre segregerad stad behövs målpunkter och attraktioner som bidrar till att överbrygga fysiska, mentala och sociala barriärer. Det kan vara platser och företeelser som dels attraherar i den lilla skalan, det vill säga som har ett utbud som lockar de allra närmaste omgivningarna, som odlingslotter eller andra lokala aktiviteter, dels attraherar den större skalan, som kan locka människor från hela staden och regionen”

(Dokumentanalys 1, s.15)

Detta kontrasteras något till de fysiska barriärer som Kroksbäck generellt och MKB området i synnerhet har till sina omkringliggande områden. Under Observation 1 och 2 framgår det tydligt att Rudbecksgatan och Hyllievångsvägen som löper längs med MKBs område på varsin sida utgör tydliga fysiska barriärer. Båda gatorna är nedsänkta och Rudbecksgatan samt till viss del även Hyllievångsvägen är hårt trafikerade med ett fåtal gångbroar som noder över vägarna. Detta förstärks ytterligare i intervjun med representanten från Flamman där boendes syn på yttre barriärer beskrevs på följande vis, "Det är flera boende som har upplevt och uttryckt att det känns isolerande" (Intervju 1). MKB området har ytterligare en tydlig barriär på norra kortsidan gentemot HSBs bostadsområde. Barriären utgörs av ett grönt staket som löper längs södra kortsidan samt långsidan av HSBs område. Staketet bär på ett antal skyltar kring bevakning av området med såväl kameror som väktare. Som sagt är det bara den ena av de två kortsidorna som har detta staket den norra kortsidan gentemot ett villaområde saknar den här typen av tydliga fysiska barriärer. Även i Dokumentanalys 2 finns det problematiserande data kring Kroksbäcks yttre barriärer där en boende i Kroksbäck skriver följande.

"Jag är i stort sett positiv till den uppfräschning som planeras i området. Idag har området oförtjänt dåligt rykte. Muren mellan Kroksbäck och Djupadal som vissa kallar Berlinmuren förstärker känslan av det "fina" och "fula området. Jag tror Malmö skulle gynnas av att dessa två stadsdelar mer öppnas upp mot varandra." (Dokumentanalys 2, s. 120)

5.2.2 Tillgänglighet till offentliga ytor och offentliga ytors funktioner

Tillgängligheten på grönområden i Kroksbäck anses i dokumentanalys 1 vara god god bland annat baserat på ett index där bostäder inte ska ha mer än 300 meter till närmaste grönområde. Samtidigt som förutsättningarna må vara goda så visar data från Dokumentanalys 2 på att det finns en stor oro och mycket kritik gentemot planprogramets förtättningsplaner där nya fastigheter planeras att byggas på befintliga grönytor.

"Jag tycker inte att er planering är lämplig för vårt område. Att bygga tätt våra nuvarande bostadsområde är för oss som bor här påverkan på vår trivsel och miljö som förstörs. Vi har fina gröna miljöer runt om oss som ni vill förstöra med era byggnadsplaner." (Dokumentanalys 2, s.121)

Det framkommer också ett missnöje gentemot hur Malmö stad planerar att kompensera för exploateringen av befintliga grönytor där personer menar att tillräckliga kompensationsåtgärder uteblir bland annat önskar några att större öppna ytor med chanser till flera funktioner och samutnyttjande ska planeras för.

Malmö stad presenterar ett antal åtgärder för hur man delvis ska kunna upprätta nya offentliga ytor men även göra befintliga mer attraktiva. Detta gäller specifikt grönytor mellan husen i MKB området, ytor som enligt Malmö stad saknar tydliga funktioner och vars instängda positioner mellan husen leder till att såväl boende som besökare inte utnyttjar dem. Under observationerna framkommer det att somliga av dessa ytor har fått tydliga funktioner såsom lekplatser och bänkar för att mötas samtidigt som det också observerades att ytorna inte användes i samma utsträckning som andra liknande ytor med mindre instängda lokaliseringar. I Intervju 1 framkom ett stort missnöje gentemot de offentliga ytornas funktioner i Kroksbäck. Kritiken riktades framförallt mot offentliga platser såsom en puckelfotbollsplan vars funktion och användningsmönster beskrevs så här.

“Det används till att knäcka nötter och röka vattenpipa i princip. Man kan inte spela fotboll där. Du kommer skada dig om du springer. Och det är helt omöjligt att göra mål. Och ja då undrar man hur mycket kostar det egentligen den här platsen. Hade man kunnat göra någonting annat där. Alltså satsa på någonting annat kanske.” (Intervju 1)

Representanten från Flamman hävdade att boenden och aktörer som Flamman som har en nära kontakt med boende i området inte har blivit konsulterad vid planering av nya offentliga ytor. Detta har i sin tur enligt intervjupersonen resulterat i att ytor utan tydliga funktioner har placerats i Kroksbäck. Samtidigt skriver Malmö stad följande i Dokumentanalys 1, “Badhuset, skateparken och temalekplatsen kommer att exponeras tydligare och bli goda attraktioner för området.” (dokumentanalys 1, s.76). Alltså menar Malmö stad till skillnad från Flamman att det inte är platserna i sig och deras funktioner som är utmaningarna utan snarare att det är exponering av platserna som behöver bli bättre.

Observationerna visar på data som gör gällande att en del av MKBs offentliga ytor har brister i kvalitet där till exempel basketplanen med uppspliten asfalt i södra delarna av området utgör ett tydligt exempel på hur vissa ytor tycks vara eftersatta och i behov av upprustning. Ställer man detta i kontrast till den basketplan och andra liknande ytor inom HSB området blir

kvalitetsskillnaden tydlig där platserna tycks ha mer utvecklat underhåll (Observation 2). Detta förstärktes ytterligare i intervjun med MKB förvaltningens representant som sade följande

“Tittar du på en, om du skulle jämföra med HSB på andra sidan till exempel, så kommer du direkt se skillnad i utemiljö. Men de har en stark traditionell förvaltning. Det skapar ju också en helt annan upplevelse av trygghet” (Intervju 2)

5.3 Socioekonomiska strukturer och rumslig ojämlikhet

Här studeras offentliga ytors inflytande och representation av socioekonomiska strukturer, framförallt utifrån verksamma aktörers perspektiv. Dessutom kommer aktörer inom Kroksbäcks arbete mot socioekonomiska strukturer studeras utifrån stadsplanering, överlag samt planering och förvaltning av offentliga ytor i synnerhet.

5.3.1 Offentliga ytors påverkan och representation av Socioekonomiska Strukturer

Precis som skrivet här ovan finns det många missnöjda reaktioner i samrådsredogörelsen kopplat till planer för att förtäta MKB området i synnerhet och på så sätt minska de offentliga ytorna (Dokumentanalys 2). Detta kontrasterar i sin tur till informationen från intervjun med representanten från Flamman, där det var tydligt att unga i området framförallt vill ha fler offentliga platser och i sin tur planerade sådana (Intervju 1). Samtidigt som det i intervjun med MKBs förvaltning framkom en annan syn på saken där intervjupersonen inte ser offentliga ytor som ett allt för effektivt verktyg för att arbeta med utmaningar som otrygghet och socioekonomiska utmaningar.

“Har de det dåligt hemma så måste de ha en trygg punkt någon annanstans. Och den trygga punkten, oavsett hur mycket vi gör på gårdarna. Det kan vara jättefint, växtligheten, allting sköts, allting är rent, jätteroliga lekredskap, allt vad det nu än kan hit och dit. Har de det otryggt hemma så kommer de inte få den tryggheten på gården av sig självt.” (Intervju 2)

Samtidigt framgår det i samma intervju som även presenteras till viss del ovan att offentliga platsers utformning är viktigt för att motverka brottslighet och på så sätt öka tryggheten på offentliga platser. Vilket indirekt kan kopplas till de socioekonomiska utmaningarna Kroksbäck står inför (Intervju 2).

Malmö stad pekar också ut offentliga ytor som en viktig del i att anta socioekonomiska utmaningar där man menar på att offentliga ytor ska innehålla funktioner som ska öka gemenskap och delaktighet mellan människor (Dokumentanalys 1).

5.3.2 Arbete för att bryta Socioekonomiska strukturer inom planering och förvaltning

Malmö Stad ser på stadsplanering som en viktig motor för att arbeta mot sociala utmaningar. Man har dessutom för ett antal år sedan identifierat Kroksbäck som ett område med särskilda sociala utmaningar (Dokumentanalys 1). Representanten från MKB förvaltning bekräftar att Malmö stad ställer krav på dem och har uppsatta målsättningar när det kommer till att arbeta för en positiv social utveckling men problematiserar samtidigt direktiven. “Och ja, så är det ju krav på social hållbarhet och miljömässig hållbarhet och alla de här grejerna också. Men det är ju. Det blir ju väldigt abstrakt. Det är ingenting som är riktigt operativt” (Intervju 2). Samtidigt som representanten också lyfter fram att man arbetar med pro-sociala verktyg i form av gemensamma aktiviteter i området och så vidare (Intervju 2). Ett exempel på en sådan pro-social insats lyftes fram av representanten från Flamman då man i samförstånd med MKB 2016-2017 startade mötesplatsen Framtidsfabriken i en lokal som från början var tänkt att fungera som ett förvaringsrum och istället blev en kvällsöppen mötesplats för unga i området. Flamman representanten beskriver detta som ett exempel på hur man samverkade med till exempel MKB och andra myndigheter för att bryta otrygghet mönster och sociala strukturer (Intervju 1).

Just samverkan och medladenskap beskrivs av MKB representanten som deras huvudsakliga och viktigaste roll när det kommer till att arbeta mot socioekonomiska utmaningar i området. Där MKB tack vare sina resurser, kommunikationsmöjligheter och samhällskontakter har goda förutsättningar att driva en positiv socioekonomisk utveckling i området. MKB representanten menar dessutom att områden såsom Kroksbäck med socioekonomiska utmaningar har behov som traditionell fastighetsförvaltning inte klarar av, vilket bekräftar Malmö stads bild av situationen. “Men sedan så behövs det också, tror jag, i vissa socioekonomiska områden, att det finns någon person, eller att det finns personer i alla fall, som kan samordna en samverkan” (Intervju 2)

Sociala klausuler är ett verktyg som diskuteras ofta när det kommer planeringens möjligheter att motverka socioekonomiska strukturer. Detta är något som Malmö stad också lyfter fram som ett

viktigt verktyg inom planering och rumsliga förändringar på Kroksbäck (Dokumentanalys 1). Även i intervjun med representanten från Flamman diskuterades en typ av sociala klausuler kopplat till framförallt stora byggprojekt i direkt anslutning till Kroksbäck. Där menade intervjupersonen att arbetskraften borde ha kunnat rekryteras från Kroksbäck som länge varit drabbad av hög arbetslöshet (Intervju 1). Den här typen av sociala klausuler där arbetstillfällen ska skapas har Malmö stad planer för i Kroksbäck där 2000 kvm handelsyta som ska skapa ett hundratal nya arbetstillfällen för den lokala arbetsmarknaden (Dokumentanalys 1).

6. Analys

Här analyseras den empiriska datan utifrån det teoretiska ramverket med målet att besvara projektets tre frågeställningar. Hur yttrar sig kontroll och intressekonflikter kring offentliga ytor i Kroksbäck? Hur kan man identifiera rumsliga ojämlikheter utifrån offentliga ytor inom Kroksbäck och vilka samband finns det mellan rumsliga ojämlikheter och socioekonomiska strukturer? I vilken utsträckning och på vilka sätt tar planerings aktörer Kroksbäck's socioekonomiska strukturer i beaktning inom planering av området i stort och offentliga ytor i synnerhet?

6.1 Kontroll och Konflikter

Kontrollfördelningen och försöken från olika aktörer att utöva inflytande på offentliga ytor i Kroksbäck både när det kommer till att påverka planering, förvaltning samt användningsmönster präglas på många sätt av ett bristande samspel mellan aktörer och intressen. Detta är något som bland annat beskrivits av Flamman där missnöje riktat mot byggandet av offentliga ytor såsom puckelfotbollsplanen inte är i linje med lokalbefolkningens behov. Detta kan i sin tur kopplas till Killian (1997) resonemang kring politikerns relativt ofta förekommande slapphet och misslyckande med att hörsamma människors behov när det kommer till planering av offentliga ytor. Den här typen av nonchalans eller slapphet från Malmö stad går också att se spår av i den bristande dialogen och bristande kravställan från Malmö stad gentemot MKBs arbete i Kroksbäck. Puckelfotbollsplanen utgör också ett tydligt exempel på hur Francis (1988) menar att olika typer av aktörer kan inneha inflytande och på så sätt kontroll över samma ytor. I detta exemplet är det tydligt att Malmö stad som planerat platsen innehar den formella kontrollen medan människorna som använder planen som umgängesplats snarare än det ursprungliga syftet utövar en informell kontroll. Som i enlighet med Francis resonemang innehar stort inflytande när det kommer till att forma den specifika platsen utifrån bland annat användningsmönster och associationer.

Med vidare fokus på Francis (1988) resonemang är relationen mellan MKB som har den största formella makten över de offentliga ytorna i anslutning till deras fastigheter och Flamman, som själva säger sig vara en brygga mellan boende i området och aktörer med formell makt såsom MKB intressant att studera. Här framgår det tydligt att Flamman och dess medlemmar strävar

efter ett större inflytande över offentliga ytor i området. Flamman som har en stark informell makt över offentliga ytor utifrån att man rör sig mycket i dem tycks däremot inte ges ett större inflytande av MKB som är tydliga med att de har ansvaret och makten över offentliga ytor i området. Verktögen som MKB och Flamman använder sig av när det kommer till att skapa inflytande och kontroll över offentliga ytor skiljer sig åt på så sätt att Flamman använder sig till största del av relationella verktyg när det kommer till att öka tryggheten inom offentliga ytor samt när det kommer till att föra en allmän dialog med boenden. MKB menar själva att man har utmaningar när det kommer till dialogbaserade och relationella verktyg och man arbetar snarare mycket med rent rumsliga verktyg inom offentliga ytor bland annat när det kommer till trygghetsskapande åtgärder där man till exempel kan plocka bort platser som inte anses trygga. Alltså är det även här tydligt att Francis resonemang är tillämpligt även om en konflikt mellan MKB och Flamman inte är direkt uttalad så utvecklas ändå en sådan indirekt när olika aktörer gör försök att utöva kontroll över samma yta.

Ifall man studerar MKBs trygghetsskapande åtgärder utifrån Lefebvre (1968) och Di Massos (2012) teoretiska antagande att offentliga platser lever av konflikter samtidigt som platsernas offentlighetsgrad och existens också kan hotas av konflikter. Finns det i Kroksbäck en intressant kontrollkonflikt mellan människor som genom kriminell aktivitet ökat otryggheten i området samt mellan aktörer såsom MKB som med rumsliga åtgärder strävar efter att minska otryggheten i det offentliga rummet. Narkotikahandel på platser med goda rumsliga förutsättningar utifrån ett kriminellt perspektiv har bland annat fått kameror installerade, ny belysning samt andra rumsliga ingrepp där bänkar till exempel har tagits bort. Det är svårt att hävda att den här typen av kontrollkonflikter är av den typen som får en offentlig plats att leva då otryggheten på många sätt skadar den allmänna tillgängligheten. Men å andra sidan baserat på Nemeth (2012) resonemang kring att securitization åtgärder såsom kameraövervakning bär med sig risken att friheten och offentlighets faktorer hos offentliga ytor skadas. Men som sagt är detta en svår process där trygghet inom offentliga ytor är viktigt att sträva efter men där valen av verktyg är centrala för att inte hota ytornas existens.

6.2 Tillgänglighet

Qi et al (2024), resonemang kring integration mellan privata och offentliga ytor är intressant att applicera på Kroksbäck där det i dagens MKB område finns många exempel på otydliga gränsdragningar mellan offentliga och privata ytor. Detta adresseras av Malmö stad i deras

planprogram men genomförda åtgärder har till stor del uteblivit. Bristen på tydliga rumsliga gränsdragningar och barriärer mellan offentliga och privata ytor riskerar att skapa icke rumsliga barriärer mellan offentliga och privata ytor. Vilka till skillnad från rumsliga barriärer i form av tydliga gränsdragningar riskerar att minska tillgängligheten till offentliga ytor och skada den sociala inkluderingen som offentliga ytor spelar en viktig roll inom utifrån Qi et al. resonemang.

Barriärer återfinns på många håll inom MKB området men även gentemot angränsande områden Yok Tan och Samsudin (2016), resonerar som så att människor i hög grad tenderar att använda sig av närliggande grönområden och offentliga ytor. Detta leder till att MKB området och andra delar av Kroksbäcks något isolerade läge med stora barriärer gentemot närliggande områden, hamnar i en situation där tillgängligheten till offentliga ytor begränsas kraftigt och den stora Kroksbäcksparken med den nedsänkta Hyllievångsgatan som barriär blir svårtillgänglig för de boende i MKB området. Detta blir i sin tur problematiskt utifrån att Malmö Stad planerar att genomföra förtätningsförändringar som kommer minska grönytorerna i området ytterligare. Utifrån Yi Jian et al. (2020) forskning, riskerar en minskad tillgång till offentliga ytor att cementera rumslig ojämlikhet. Tittar man på detta teoretiska antagandet utifrån Malmö stads tidigare satsningar på offentliga ytor som utifrån Flammans perspektiv men även till viss del utifrån Malmö stads perspektiv där platser såsom puckelfotbollsplanen och skateparken har viktiga syften i att locka utomstående till Kroksbäck. Kan man ställa sig frågan huruvida man satsar på offentliga ytor som kan stötta den sociala utvecklingen i Kroksbäck och minska den rumsliga ojämlikheten eller om man ignorerar de här aspekterna.

Ytterligare en viktig aspekt när det kommer till tillgängligheten av offentliga ytor är att man inte enbart fokuserar på mängden och distributionen utan att man också tar i beaktning vilka funktioner och aktivitetsmöjligheter ytorna ska erbjuda. Killian (1997) menar att det finns ett återkommande konsensustänk när det kommer till planering av offentliga ytor, där ytornas funktioner i många fall baseras på allmännyttan. Representanten från föreningen Flamman vittnade om ett missnöje från i första hand yngre boende i området kring vilka aktivitetsmöjligheter som offentliga ytor erbjuder i området. Med tanke på att MKB dessutom vittnade om en bristande dialog med framförallt yngre i området. Det finns goda skäl att utifrån empirin och Killians resonemang, misstänka att MKBs planering av offentliga ytor i området utgår ifrån ett allmännyttighets perspektiv.

6.3 Socioekonomiska strukturers påverkan på rumslig ojämlikhet

Utgår man från Dikec (2001) resonemang kring dynamiska processer där socioekonomiska faktorer och strukturer är starkt bidragande till att skapa rumsliga ojämlikheter, kan man i Kroksbäck se tydliga spår av detta. Det blir inte minst tydligt när man jämför de offentliga ytorna mellan HSB området och MKB området. Eftersom den empiriska datan tydligt visar att de offentliga ytorna i HSB erbjuder fler typer av funktioner och en högre grad av förvaltning, vilket i sin tur cementerar den rumsliga ojämlikheten mellan området. Detta blir i sin tur ännu mer intressant och applicerbart på Dikecs resonemang med tanke på de tydliga skillnaderna i socioekonomiska strukturer mellan de båda områdena.

Återgår man till yttre barriärer mellan Kroksbäck och angränsande områden, visar många människors åsikter inom Samrådsredogörelsen på oro över planer att bryta yttre barriärer mellan Kroksbäck och angränsande områden. Här finns det tydliga paralleller till Dikecs diskussioner kring den Franska urbana kontexten där politikerna och stora delar av samhället visserligen ville genomföra insatser inom områden drabbade av rumslig ojämlikhet. Där man inte var villiga att bryta yttre barriärer, där upprätthållandet av djupt rotade strukturer enligt Dikec var en tydlig bakomliggande faktor. Alltså finns det inom Kroksbäck och MKB området i synnerhet tydliga tecken på att man från politiskt håll ser att det finns rumsliga och socioekonomiska utmaningar i området. Samtidigt finns det en tydlig opinion för att man inte ska bryta yttre barriärer, vilket i förlängningen utifrån Dikecs resonemang kan skapa dominant konstanter. Där nuvarande socioekonomiska strukturer cementeras inom området på grund av platsens relativt isolerade situation. En isolerad situation som dessutom har banat väg för polariserande åsikter och diskussioner kring området både inom media och från utomstående Malmöbor.

Den generella synen i såväl samrådesredogörelsen och från boende i Kroksbäck kring att de planeringsåtgärder Malmö stad lagt fram för att främja den socioekonomiska utvecklingen i området är att åtgärder som förtätning inte kommer vara tillräckliga. Detta kan kopplas till Marcuse (2010) forskning, där han menar att vissa områden har socioekonomiska strukturer och andra stora utmaningar såsom segregation som har pågått så länge att många vanligt förekommande planeringsåtgärder inte blir tillräckliga.

MKBs förvaltning inom Kroksbäck är klivna gällande huruvida så kallade equity eller rättvisa insatser inom planering är nödvändig inom områden med liknande socioekonomiska strukturer

som Kroksbäck. Å ena sidan menar man på att en traditionell typ av förvaltning utan riktade sociala åtgärder kan och bör vara tillräcklig. Å andra sidan lyfter man också fram att områden med särskilda utmaningar såsom Kroksbäck kan behöva en annan typ av kompetens. Föregående resonemang kan härledas till Fainstein (2009), som menar att ett equity perspektiv och arbetssätt är absolut nödvändigt om man såväl vill minska rumslig ojämlikhet samt bryta socioekonomiska strukturer. Men Fainstein lyfter fram rumsliga åtgärder där man arbetar fysiskt med offentliga ytor för att skapa trygga rum samt nya funktioner inom områden med särskilda socioekonomiska utmaningar. MKB som har ett stort ansvar för den rumsliga planeringen i Kroksbäck menar på att det saknas tydliga riktlinjer och krav kring den fysiska planeringen från Malmö stads håll vilket vittnar om att Malmö stads arbete och fokus på den offentliga miljön i Kroksbäck inte stämmer in med Fainsteins equity resonemang. Samtidigt kan man å andra sidan hävda att Malmö stads satsningar på puckelfotbollsplanen och skateparken på andra sidan Hyllievångsvägen är liknande equity insatser som Fainstein lyfter som exempel. Men samtidigt framgår det att skateparken till exempel primärt används av utomstående vilket till viss del rimmar väl med Malmö stads mål att locka utomstående människor till dem här platserna. Dessutom lyfter Fainstein fram att de offentliga ytorna inom equity insatser bör ha genomtänkt design samt erbjuda goda funktioner för lokalbefolkningen vilket varken skateparken eller puckelfotbollsplanen lyckats med.

Malmö stads diskussioner kring sociala klausuler och i synnerhet skapandet av arbetstillfällen med hjälp av planerna för Kroksbäck kan både ses som ett tydligt exempel på Dikec (2001) resonemang kring korrelationen mellan rumslig ojämlikhet och socioekonomiska strukturer. Där bristande rumsliga möjligheter till kommersiell aktivitet i form av till exempel lokal brister skapar utmaningar för den lokala arbetsmarknaden vilket i förlängningen riskerar att skapa dominant socioekonomiska konstanter i området. Samtidigt rimmar det också väl med Fainsteins equity tänk, där Malmö stad planerar för riktade insatser inom Kroksbäck. Men när det kommer till att skapa arbetstillfällen genom planering på liknande vis som Malmö stad planerat för i Kroksbäck. Finns det också ett missnöje från representanten från Flamman kring bristen på lokal arbetskraft vid tidigare stora projekt i närområdet. Vilket i sin tur väcker frågetecken kring huruvida det finns någon substans i de equity baserade planaktionerna från Malmö stad eller om det är så att en ny strategi har vuxit fram.

7. Slutsatser

Den här studien av Kroksbäcks offentliga miljöer utifrån socioekonomiska strukturer och rumslig ojämlikhet. Har utifrån ett kontroll och konfliktperspektiv åskådliggjort att när det kommer till planering och användning av offentliga ytor råder det parallella kontrollanspråk som i förlängningen leder till kontrollkonflikter. Konflikterna utspelar sig såväl mellan aktörer såsom Flamman och MKB samt mellan människor som med kriminell aktivitet approprierar offentliga ytor vilket i förlängningen har lett till trygghetsskapande åtgärder med risker att minska friheten på ytorna i förlängningen.

Det framgår tydligt att tillgängligheten till offentliga ytor för såväl människor utifrån som inifrån brister. Detta till följd av starka yttre barriärer, otydliga gränsdragningar mellan offentliga och privata ytor och att många offentliga ytor saknar tydliga funktioner eller att önskade funktioner saknas. Detta leder i sin tur till att befintliga offentliga ytor ofta används till avvikande aktiviteter än vad som ursprungligt planerats för. Aktiviteterna kan vara otrygghetsskapande såsom narkotikaförsäljning men det kan också vara andra avvikande aktiviteter från ursprungliga planer som i exemplet med puckelfotbollsplanen där platsen har utvecklats till en umgängesplats. Exemplet med puckelfotbollsplanen är problematiskt då det vittnar om en bristande dialog mellan boende, planering och förvaltningsaktörer.

Den komparativa delen av studien där HSBs offentliga miljöer kontrasterar mot MKBs offentliga ytor visar tydliga tecken på en rumslig ojämlikhet. Där empiri från såväl intervjuer som observationer visar på tydliga skillnader när det kommer till kvalitet och funktioner som erbjuds inom de offentliga ytorna mellan områdena. Detta kan man i sin tur koppla till de vitt skilda socioekonomiska förutsättningar som utifrån Dikec (2001) forskning är tätt sammankopplade med rumslig ojämlikhet. Utifrån detta kan man dra slutsatsen att socioekonomiska strukturer spelar en stor roll för den rumsliga ojämlikheten i Kroksbäck.

Mycket av innehållet i Malmö stads planprogram pekar på att man utifrån Kroksbäcks socioekonomiska strukturer och utmaningar anpassar sin planering av offentliga ytor i området. Samtidigt saknas det enligt MKB tydliga riktlinjer från Malmö stad för planering utifrån sociala utmaningar och minskningen av grönytor till följd av förtätning visar snarare på avsaknaden av

ett equity perspektiv inom planeringen. Vilket i sin tur leder till att djupt rotade strukturer och socioekonomiska utmaningar inte motarbetas med hjälp av nuvarande planarbete.

Liknande faktorer som skapar och bibehåller sjupt rotade strukturer är misslyckandet med att från planerings och förvaltnings aktörer upprätthålla en dialog med yngre människor i området. Detta skapar i sin tur ett missnöje med aktiviteter och funktioner som offentliga ytor i Kroksbäck erbjuder som i sin tur riskerar att precis som tidigare nämnt leda till avvikande och oönskade aktiviteter.

Avslutningsvis har den här studien med hjälp av den teoretiska linsen kunnat klarlägga ett trovärdigt orsakssamband mellan Kroksbäck's socioekonomiska strukturer och faktorer kopplade till offentliga ytor samt den rumsliga ojämlikheten i området. Dessutom är det tydligt att även om Malmö adresserar att equity insatser är nödvändiga i området, visar planer såsom minskade grönytor till följd av förtätning något annat som riskerar att skapa nya eller stärka befintliga dominanta konstanter i området. Dessutom finns det starka tendenser för att befintliga offentliga ytor riskerar att förlora i frihet och tillgänglighet till följd av kontroll konflikter mellan aktörer med olika typer av kontrollanspråk i området.

8. Källförteckning

Alshenqeeti, H. (2014). Interviewing as a Data Collection Method: A Critical Review. *English Linguistics Research* 3(1): s. 39-45

<http://dx.doi.org/10.5430/elr.v3n1p39> (Hämtad 2024-05-04)

Bogen, O. (2023). Här är polisens nya lista med utsatta områden. *SVT Nyheter*. 1 December.

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/har-ar-polisens-nya-lista-med-utsatta-omraden--gtr9o5>

(Hämtad 2024-04-22)

Boverket. (2022). *Social inkludering och plats för möten*.

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/halsa-forst/social-inkludering/>

(Hämtad 2024-04-12)

Boverket. (2021). *Statistiklabbet* (Dataset).

<https://segregationsbarometern.boverket.se/labbet/#/omradesstatistik/map?indicator=0-1,2,3,4,5&location=rikt&bg=0> (Hämtad 2024-04-20)

Bowen, G. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal* 9(2): s. 27-40

<10.3316/QRJ0902027> (Hämtad 2024-05-04)

Dikec, M. (2001). Justice and the spatial imagination. *Environment and Planning A* 2001 33: s. 1785-1805

<https://enpc.hal.science/hal-01258169> (Hämtad 2024-04-25)

Di Masso, A. (2012). Grounding Citizenship: Toward a Political Psychology of Public Space. *Political Psychology* 33(1): s. 123-143

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1467-9221.2011.00866.x> (Hämtad 2024-04-23)

Fainsten, S. (2009). Spatial Justice and Planning. *Spatial Justice* 1.
<https://www.jssj.org/article/justice-spatiale-et-amenagement-urbain/?lang=en>
(Hämtad 2024-04-28)

Fell, T., Rydenstam, I., Geleta Buli, B., C. King, A & Bälter, K. (2021). Citizen Science in Sweden's Stigmatized Neighborhoods. *Sustainability* 2021 13(18)
<https://www.mdpi.com/2071-1050/13/18/10205#:~:text=%20Citizen%20Science%20in%20Sweden%E2%80%99s%20Stigmatized%20Neighborhoods%20,point%20that%20spatial%20segregation%20does%20not...%20More%20> (Hämtad 2024-04-12)

Fontana, A & Frey, J. (2000). The interview: From structured questions to negotiated text.
Denzin, N.K & Lincoln, Y.S. (red.). *Handbook of qualitative research* 3 uppl.. Thousand Oaks. s. 645-672

Francis, M. (1989). CONTROL AS A DIMENSION OF PUBLIC-SPACE QUALITY. Altman, I & Zube, E. (red.). *Public Places and Spaces*. Plenum Press. s. 147

Harvey, D. (1973). *Social Justice and the City*. University of Georgia Press

Isitt, M. (2022). Kriminalitet och arkitektur har med varandra att göra. *Göteborgs Posten*. 2 December.
<https://www.gp.se/kultur/kulturkronika/kriminalitet-och-arkitektur-har-med-varandra-att-gora.f23dfd15-1391-4f2a-acbe-94774680bf95> (Hämtad 2024-04-10)

Killian, T. (1998). *Public and Private, Power and Space*. Rowman & Littlefield

Kärrholm, M. (2005). Territorial Complexity in Public Spaces - A Study of Territorial Production at Three Squares in Lund. *Nordisk Arkitekturforskning* 18(1): s. 99-114
<https://portal.research.lu.se/en/publications/territorial-complexity-in-public-spaces-a-study-of-territorial-pr> (Hämtad 2024-05-04)

Lefebvre, H. (1968). *Le Droit à la ville*. 3. uppl. Economica

Marcuse, P. (2009). Spatial Justice: Derivative but Causal of Social Injustice. *Spatial Justice* 1
<https://www.jssj.org/article/la-justice-spatiale-a-la-fois-resultante-et-cause-de-linjustice-sociale/?lang=en> (Hämtad 2024-04-28)

Morgan, H. (2022). Conducting a Qualitative Document Analysis. *The Qualitative Report* 27(1): s. 64-77
<https://doi.org/10.46743/2160-3715/2022.5044> (Hämtad 2024-05-04)

Nemeth, J. (2012). Controlling the Commons: How Public Is Public Space?. *Urban Affairs Review* 48(6): s. 811-835
<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1078087412446445> (Hämtad 2024-04-27)

Riksantikvarienämnden, Bebyggelseregistret. (n.d.). *Malmö kn, KROKSBACK, Skåne*
<https://www.bebyggelseregistret.raa.se/bbr2/miljo/visaHelaBeskrivningen.raa?miljoId=21200000000266> (Hämtad 2024-04-20)

Peck, R.B. (1969). ADVANTAGES AND LIMITATIONS OF THE OBSERVATIONAL METHOD IN APPLIED SOIL MECHANICS. *Geotechnique* 19(2): s. 171-187
<https://www.icevirtuallibrary.com/doi/abs/10.1680/geot.1969.19.2.171> (Hämtad 2024-05-04)

Polismyndigheten. (n.d.). *Utsatta områden-polisens arbete*
<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/utsatta-omraden/> (Hämtad 2024-04-22)

Powderham, A.J. (2001). The observational method-learning from projects. *Geotechnical Engineering* 155(1): s. 56-69
<https://www.icevirtuallibrary.com/doi/10.1680/geng.2002.155.1.59> (Hämtad 2024-05-04)

Qi, J., Mazumdar, S & Vasconcelos, A. (2024). Understanding the Relationship between Urban Public Space and Social Cohesion: A Systematic Review. *International Journal of Community Well-Being*
<https://doi.org/10.1007/s42413-024-00204-5> (Hämtad 2024-04-26)

Soja, E. (1980). THE SOCIO-SPATIAL DIALECTIC. *Annals of the Association of American Geographers* 70(2): s. 207-225

<https://doi.org/10.1111/j.1467-8306.1980.tb01308.x> (Hämtad 2024-04-24)

Uwayezu, E & de Vries, W. (2018). Indicators for Measuring Spatial Justice and Land Tenure Security for Poor and Low Income Urban Dwellers. *Land* 7(3)

<https://doi.org/10.3390/land7030084> (Hämtad-2024-04-28)

Yi Jian, I., Luo, J & Chan, E. (2020). Spatial justice in public open space planning: Accessibility and inclusivity. *Habitat International* 97

https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0197397519309993?fr=RR-2&ref=pdf_download&rr=86ebb9534a58be5b (Hämtad 2024-04-29)

Yok Tan, P & Samsudin, R. (2017). Effects of spatial scale on assessment of spatial equity of urban park provision. *Landscape and Urban Planning* 158: s. 139-145

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204616302316?via%3Dihub> (Hämtad 2024-04-29)

9. Bilagor

Redogörelse för metoder som använts och övergripande information kring insamling av den empiriska datan.

9.1 Observationer

Observation 1	Mobilobservation 17/4 2024 Kl. 12.47-14.00
Observation 2	Mobilobservation 24/4 2024 Kl. 17.50-18.50

9.2 Intervjuer

Intervju 1	Intervju med representant från Flamman Socialt förebyggande centrum
Intervju 2	Intervju med representant från MKB förvaltningskontor på Kroksbäck

9.3 Dokumentanalys

Dokumentanalys 1	Malmö stad Planprogram 6045 Kroksbäck oc Holma 2016
Dokumentanalys 2	Malmö stad Godkännandehandling Samrådesredogörelse Planprogram 6045 201